

Pedagogika

Pedagogika je společenská věda, která zkoumá podstatu, strukturu a zákonitosti výchovy a vzdělávání jako záměrné, cílevědomé a soustavné činnosti formující osobnost člověka v nejrůznějších sférách života společnosti.

Název oboru pochází ze starověkého Řecka. Paidagogos byl vzdělaný otrok, který se staral o děti svých pánů a doprovázel je do školy.

Jako samostatný obor je pedagogika vnímána od počátku 19. století, vlivem německého pedagoga [Johanna Friedricha Herbart](#). Za jednoho z nejvýznamnějších zakladatelů pedagogiky je však považován [Jan Amos Komenský](#), který žil v 17. století.

Současný pedagog:

1. Vědecký pracovník - teoretik
2. Učitel a vychovatel - praktik

Základní členění pedagogických věd:

1. Základní pedagogické vědy - například didaktika, obecná pedagogika, teorie výchovy, apod.
2. Hraniční pedagogické vědy - například ekonomika vzdělávání, sociologie výchovy, apod.
3. Aplikované pedagogické vědy - například předškolní, školní, vojenská, speciální, apod.

Klasifikace pedagogických věd:

- Podle obsahu zkoumání
 - obecná pedagogika - zkoumá obecné zákonitosti výchovných procesů
 - srovnávací (komparativní) pedagogika - analyzuje výchovně a vzdělávací systémy. Školské soustavy v jiných zemích.
 - dějiny pedagogiky a školství - historický vývoj pedagogického myšlení, názorů, praxe.
 - teorie výchovy - zkoumá cíle, obsah, metody a formy výchovy morální, občanské, právní, estetické, pracovní, tělesné, ekologické a další
 - obecná didaktika - teorie výchovy a vzdělávání
 - oborové didaktiky - pravidla správného vyučování v určitém oboru

- pedagogická diagnostika - zabývá se otázkami diagnostikování subjektů. převážně ve školním prostředí
- pedagogická evaluace - zabývá se sběrem a vyhodnocováním dat, týkajících se kvality vzdělávání přímo ve školách a v rámci celého vzdělávacího systému
- pedagogická prognostika - vytváření modelů a strategií budoucího vývoje vzdělávacích soustav a vzdělávacích procesů
- pedagogická teleologie - zabývá se problematikou výchovných cílů
- teorie řízení škol a školství - management školy, řeší otázky vnitřního řízení školy
- technologie vzdělávání - hledá nejúčinnější metody a prostředky na dosažení cílů vzdělávání
- specializované pedagogické disciplíny - například biblio pedagogika, muzeo pedagogika, divadelní pedagogika, mediální pedagogika
- Vztah pedagogiky k jiným vědám
 - Filozofie - věda o všech otázkách života člověka, zákonitostech poznávání a učení, hledá smysl existence člověka
 - Sociologie - věda o lidské společnosti a úloze člověka v ní. Popisuje sociální vztahy mezi lidmi, institucemi a ve společnosti obecně
 - Logika - studuje objektivní podmínky správnosti, myšlenkovou cestu, která vede k daným závěrům.
 - Etika - zabývá se morálkou a mravností. Snaží se rozlišovat a poznávat zlo, dobro, štěstí, svědomí a úmysl.
 - Estetika - zkoumá oblasti ve kterých člověk vnímá krásno. Zabývá se krásou v přírodě, umění a ve společnosti
 - Psychologie - věda, která studuje lidské chování, mentální procesy a tělesné dění včetně jejich vzájemných vztahů a interakcí.
 - Biologie - biologie člověka a obecná biologie
 - Lékařské vědy - medicínské podmínky výchovy a vzdělávání, poznatky lékařských věd prolínají i obsahem vzdělávání
- Z hlediska věkových stádií rozvoje osobnosti
 - předškolní pedagogika,
 - pedagogika základní školy,
 - středoškolská pedagogika,
 - vysokoškolská pedagogika,
 - andragogika (pedagogika dospělých),
 - gerontopedagogika (pedagogika seniorů, dospělých v již neproduktivním věku)

- Speciální pedagogické vědy
 - psychopedie - pedagogika osob s mentálním postižením
 - somatopedie - pedagogika osob s tělesným postižením, zdravotním oslabením nebo onemocněním
 - logopedie - pedagogika osob s narušenou komunikační schopností, a to jak vady řeči (dyslálie), tak i specifické vývojové poruchy učení, nemluvnost, narušenou plynulost řeči a další
 - surdopedie - pedagogika osob se sluchovým postižením
 - tyflopedie (oftalmopedie) - pedagogika osob se zrakovým postižením
 - etopedie - pedagogika osob s poruchami chování
 - speciální pedagogika osob s kombinovaným postižením
 - specifické poruchy učení (parciální nedostatky) nebo chování
 - speciální pedagogika osob s mimořádným nadáním

- Z hlediska oblasti aplikace, například
 - rodinná,
 - sociální,
 - profesní,
 - vojenská
 - volného času,
 - výchova v nápravných zařízeních

Zdroje studia pedagogiky

- Odborné slovníky
 - Výkladové slovníky - obsahují termín, který souvisí s pedagogikou a jeho vysvětlení (výklad pojmu)
 - Překladové slovníky - slovníky, které se zabývají překladem pedagogických pojmů z jiných jazyků
- Encyklopedie - mají stejné použití jako slovníky, jednotlivé pojmy jsou zde vysvětleny obsáhleji
- Učebnice - v učebnici lze nalézt vedle základního textu i poznámky, odkazy na odbornou literaturu, zajímavosti. Tematicky navazují na druh a zaměření studia
- Monografie - vědecké nebo jiné odborné dílo, které je komplexně zpracováno jedním autorem na vyšší odborné úrovni. Komplexně zpracovává jedno, obvykle úzce vymezené či specializované téma.
- Didaktické příručky - obsahují mimo jiné i zkušenosti a praktické názory pedagogů, jak učit daný předmět.

- Populárně naučné publikace - jsou určeny pro širší veřejnost, věnují se problematice pedagogiky formou, která umožňuje pochopení bez znalosti odborných výrazů.
- Odborné časopisy - věnují se celému spektru pedagogické problematiky, přispívají do nich nejen teoretikové, ale i učitelé s praxe a také politikové či odborní pracovníci ministerstev
- Odborné, metodické a výukové portály - například pedagogika.skolni.eu. ([více zdrojů naleznete na stránce](#) <http://pedagogika.skolni.eu/sborovna/>)
- Skripta a výukové materiály vysokoškolských pedagogů

Významné zdroje pedagogických informací

- [Národní pedagogické muzeum a knihovna Komenského v Praze](#) - shromažďuje knihy a časopisy z pedagogiky a příbuzných oborů společenských věd. Její fond tvoří cca 470 tisíc svazků a obsahuje mj. knihy, periodika, elektronické dokumenty a mapy.
- [Elektronická pedagogická knihovna](#) - poskytuje služby zaměřené především na periodika, oblast literatury, ve které se nové informace objevují nejrychleji.